

**Комисия за публичен надзор над
регистрираните одитори**

***Отчет за дейността
през 2014 година***

**София
Май 2015 г.**

СЪДЪРЖАНИЕ

ИЗПОЛЗВАНИ СЪКРАЩЕНИЯ	3
РЕЗЮМЕ.....	4
I. КОМИСИЯ ЗА ПУБЛИЧЕН НАДЗОР НАД РЕГИСТРИРАНИТЕ ОДИТОРИ – МИСИЯ И ВИЗИЯ.....	9
II. ИНСТИТУЦИОНАЛНО РАЗВИТИЕ И АДМИНИСТРАТИВЕН КАПАЦИТЕТ	10
2.1. Промени в нормативната уредба	10
2.2. Организационна структура	10
2.3. Човешки ресурси	11
2.4. Финансово осигуряване	12
2.5. Извършени проверки от външни контролни органи.....	12
III. НАДЗОРНА ДЕЙНОСТ	13
3.1. Надзор над дейността на Института на дипломираните експерт-счетоводители	13
3.1.1. Придобиване на правоспособност и регистрация на дипломираните експерт-счетоводители и одитори.....	14
3.1.2. Организация и ефективност на дейността на ИДЕС по контрола на качеството на одиторските услуги	16
3.1.3. Непрекъснато обучение и повишаване квалификацията на дипломираните експерт-счетоводители и регистрираните одитори	17
3.2. Надзор над дейността на регистрираните одитори, изпълняващи ангажименти за независим одит на финансови отчети на предприятия с дейност от обществен интерес.....	17
3.2.1. Изпълнение на годишната програма за контрол на качеството на дейността на регистрираните одитори	18
3.2.2. Комплексни оценки за качество на дейността на проверените регистрирани одитори и специализирани одиторски предприятия	20
3.2.3. Проверки по изпълнение на дадените препоръки за отстраняване на констатирани съществени пропуски и несъответствия.....	26
3.2.4. Разследвания по повод получени в КПНРО сигнали и предложения от заинтересовани лица	26
3.2.5. Административно-наказателна дейност	29
IV. МЕЖДУНАРОДНО СЪТРУДНИЧЕСТВО	29
V. ПУБЛИЧНОСТ И ПРОЗРАЧНОСТ НА ДЕЙНОСТТА.....	31
VI. ПРИОРИТЕТИ В ДЕЙНОСТТА НА КПНРО ЗА 2014 ГОДИНА	32
VII. ПРИЛОЖЕНИЯ	32
Приложение № 1 Органиграма	33
Приложение № 2 Справка за изпълнение на бюджета за 2014 г.	34

ИЗПОЛЗВАНИ СЪКРАЩЕНИЯ

Регламент (ЕС) № 537/2014	Регламент (ЕС) № 537/2014 на Европейския парламент и на Съвета от 16 април 2014 година относно специфични изисквания по отношение на задължителния одит на предприятия от обществен интерес и за отмяна на Решение 2005/909/ЕО на Комисията
Директива 2006/43/ЕО	Директива на Европейския парламент и на Съвета от 17 май 2006 г. относно задължителния одит на годишните счетоводни отчети и консолидираните счетоводни отчети
Директива 2014/56/ЕС	Директива 2014/56/ЕС за изменение на Директива 2006/43/ЕО относно задължителния одит на годишните счетоводни отчети и консолидираните счетоводни отчети.
ГФО	Годишен финансов отчет
ЕК	Европейска комисия
ЕС	Европейски съюз
ЕИП	Европейско икономическо пространство
ЗНФО	Закон за независимия финансов одит
ЗДБРБ	Закон за държавния бюджет на Република България
ИДЕС	Институт на дипломираните експерт-счетоводители
КПНРО	Комисия за публичен надзор над регистрираните одитори
КФН	Комисия за финансов надзор
КС на ИДЕС	Контролен съвет
МОС	Международни одиторски стандарти
МСФО	Международни стандарти за финансово отчитане
СККОУ	Съвет за контрол на качеството на одиторските услуги
СОП	Специализирани одиторски предприятия
УС на ИДЕС	Управителен съвет на Института на дипломираните експерт-счетоводители
УМС	Учебно-методичен съвет
ЕГАОВ	Европейска група на органите за публичен надзор над одиторите
ЕАІG	Групата за инспекции на европейските органи за публичен надзор
ІFІAR	Международен форум на независимите одитни регулатори

РЕЗЮМЕ

Комисията за публичен надзор над регистрираните одитори (КПНРО) е независим орган, юридическо лице на бюджетна издръжка, създаден със Закона за независимия финансов одит (ЗНФО) в съответствие с изискванията на Директива 2006/43/ЕО на Европейския парламент и Съвета за задължителния одит на годишните счетоводни отчети и консолидираните счетоводни отчети. С оглед на това, че през 2014 г. бяха приети Директива 2014/56/ЕС за изменение на Директива 2006/43/ЕО и Регламент (ЕС) № 537/2014 на Европейския парламент и на Съвета относно специфични изисквания по отношение на задължителния одит на предприятия от обществен интерес, от КПНРО са предприети действия за изготвяне на проект на нов закон за независимия финансов одит с цел имплементиране в националното законодателство на произтичащите от тези актове задължения.

Мисията на КПНРО е осъществяване на ефективен надзор над дейността на регистрираните одитори за осигуряване високо качество на предоставяните одиторски услуги.

За изпълнение на мисията си КПНРО:

- осъществява надзор над дейността на Института на дипломираните експерт-счетоводители (ИДЕС) по отношение на придобиването на правоспособност, регистрирането и отнемането на правоспособността на регистрираните одитори; приемането и спазването на стандарти за професионална етика, вътрешен контрол на качеството в одиторските предприятия и при извършването на одита; продължаващото обучение, системите за гарантиране на качеството, за разследване и налагане на наказания;
- извършва проверки за контрол на качеството на дейността на регистрираните одитори, провежда разследвания при получени сигнали за предполагаеми нарушения и налага наказания в определените от закона случаи;
- осъществява сътрудничеството със съответните органи на Европейския съюз, с надзорни органи на държавите членки на Европейския съюз, или на трети държави, отговарящи за независимия финансов одит.

Съгласно ЗДБРБ за 2014 г. общата численост на персонала на КПНРО е 26 щатни бройки, в т.ч. 15 инспектори.

Комисията е член на Европейската група на органите за надзор над одиторите (EGAOB), на Групата за инспекции на европейските органи за публичен надзор (EAIG) и на Международния форум на независимите одитни регулатори (IFIAR). Тя осъществява сътрудничество с органи на Европейския съюз, с компетентните органи на страните членки на Европейския съюз и на трети държави, отговарящи за независимия финансов одит.

През годината одиторската професия претърпя криза – вследствие на проблемите, свързани с Корпоративна търговска банка, пострада репутацията на професията като цяло. За да се преодолее тази криза и за възстановяване доверието на обществото в одиторската дейност са необходими действия както от членовете на професионалната организация – ИДЕС, така и от КПНРО. От страна на комисията тези действия се изразяват в подготовката на законодателни промени за увеличаване на правомощията ѝ по отношение контрола върху качеството и изпълнението на допълнителни функции по предварителна оценка и анализ на рисковете, произтичащи от концентрацията на пазара на одиторските услуги и от липсата на ротация на одиторските дружества.

Съгласно действащото законодателство всички регистрирани одитори и одиторски предприятия, членове на ИДЕС, са обект на контрол на качеството на дейността им. КПНРО осъществява контрол върху качеството на дейността само на одиторите, които

извършват независим финансов одит на предприятия от обществен интерес, чийто обхват е определен със ЗНФО. На останалите регистрирани одитори и одиторски предприятия контролът се осъществява от професионалната организация.

През 2014 година са проведени 47 заседания на КПНРО (с 12 повече от 2013 г.), на които са обсъдени 164 въпроса, като от тях 135 са свързани с надзора над дейността на регистрираните одитори и ИДЕС, 6 се отнасят за международното сътрудничество, 4 разглеждат приемането на вътрешнонормативни документи и 19 други.

В съответствие с вменените ѝ законови отговорности, със свои решения КПНРО възложи извършването на тематични проверки относно дейностите на професионалната организация:

- организиране и провеждане изпитите на кандидатите за получаване на диплома за дипломиран експерт-счетоводител, както и регистриране на одиторите, които получават правоспособност.
- контрол върху качеството на одиторската дейност и професионалното поведение на членовете на ИДЕС, вкл. отчитане дейността им пред института.
- организирането и провеждането обучение на кандидатите за дипломирани експерт-счетоводители, както и на дипломираните експерт-счетоводители и регистрираните одитори за поддържане и повишаване на професионалната им квалификация.

Във връзка с проблеми по организиране и провеждане на изпитите за придобиване правоспособност на дипломиран експерт-счетоводител, с цел не само обективно оценяване на резултатите, но и предприемане на действия за недопускане отклонения от изискванията на правилата, беше направен анализ. **В резултат на това, заключенията на комисията бяха:**

- **независимо от постигнатите положителни резултати през годините по отношение организацията и провеждането на изпитите за придобиване на правоспособност, налице е неустойчивост на резултатите по отношение успеваемостта при изпитите;**
- **основна причина за това е, че се прилагат различни критерии относно обхвата на изпитните въпроси от различните изпитни комисии, което може да бъде избегнато с удължаване срока на работа на всяка комисия, както и с определяне степента на трудност на изпитните въпроси от всяка комисия;**
- **съществуват грешки и пропуски по отношение прецизността на въпросите – има случаи на подвеждащи, двусмислени въпроси, на които може да се отговори нееднозначно, което следва да бъде подоброено чрез допълнително редактиране на същите от лица, различни от кръга на съставителите и членовете на изпитните комисии;**
- **изпитите са насочени основно към проверка степента на запаметяване на теорията, а не към проверка уменията за прилагане на знанията.**

Към настоящия момент КПНРО няма правна възможност да задължи УС на ИДЕС да предприеме конкретни действия за подобряване на процеса по придобиване на правоспособност и регистрация на дипломираните експерт-счетоводители и одитори, което може да бъде определено като близко до критичното.

Въпреки вменената със закона крайна отговорност на КПНРО по отношение придобиването на правоспособност, комисията не може да налага едностранно промени. Затова ще бъдат направени предложения в новия закон да бъде регламентирано КПНРО да определя правилата и процедурите за контрол, вкл. при необходимост да делегира и да оттегля делегираните правомощия.

В резултат на извършените от КПНРО тематични проверки относно контрол върху качеството на одиторската дейност и професионалното поведение на членовете на ИДЕС, относно организирането и провеждането обучение на кандидатите за дипломирани експерт-счетоводители, както и на дипломираните експерт-счетоводители за поддържане

и повишаване на професионалната им квалификация, са констатирани някои пропуски и несъответствия. За отстраняването им са дадени съответните препоръки.

В съответствие с изискванията на ЗНФО и на Директива 2006/43/ЕО, през 2014 г. КПНРО изпълнява своите задължения и реализира правомощията си и по контрола върху качеството на дейността на регистрираните одитори – чрез изпълнение на планови проверки и чрез извършване на разследвания по сигнали от заинтересовани лица или след самосезиране.

С оглед последователното прилагане на рисково-базирания подход при подбора на ангажименти за планова проверка, при осъществяване на проверките за контрол върху качеството за 2014 г. са определени следните рискови области в предмета на дейността на одитираните предприятия – кредитни институции, енергетика и здравеопазване.

През отчетната година се въведе прилагането при всички проверки за контрол на качеството на одиторските услуги на изготвения през 2013 г. Стандарт за определяне на извадката от одиторски ангажименти за преглед, въз основа оценката на рискови фактори по отношение характеристиките на одиторските практики и на одитираните предприятия.

През 2014 г., въз основа на статистически анализ на относимата информация от Единните годишни отчети за дейността на регистрираните одитори, от КПНРО е изготвена и приета за прилагане Инstrukция за оценка адекватността на времевите ресурси на одитен ангажимент. Същата включва процедури за оценка адекватността на времевите ресурси с цел уеднаквяване действията на инспекторите и постигане на достатъчна обоснованост при оценката ѝ с оглед сложността, характера и друга специфика на конкретния ангажимент, в тяхната взаимосвързаност.

През отчетната година беше изготвена и приета за тестово прилагане Инstrukция за оценка адекватността на одиторските възнаграждения за ангажимент с цел въвеждането в практиката на обективни критерии за това.

В изпълнение на утвърдения план от инспекторите на комисията са извършени 64 проверки по контрол на качеството на одиторските услуги, както и 11 разследвания по получени сигнали от заинтересовани лица и след самосезиране.

С решения на КПНРО са приети 64 доклада за резултатите от извършените планови проверки. Изводът от извършените проверки на качеството на одиторските услуги по независим финансов одит е, че нивото на качеството не се променя съществено – 89 на сто от практиките са оценени с положителна оценка, а останалите 11 на сто с незадоволителна.

За отстраняване на констатираните пропуски и несъответствия и с цел подобряване качеството на предоставяните одиторски услуги са дадени препоръки с 23 доклада за резултатите от извършените проверки.

Съгласно разпоредбите на ЗНФО комисията провежда разследвания при получени сигнали за предполагаеми нарушения и предложения от заинтересовани лица, както и в други случаи по своя преценка.

През 2014 г. в КПНРО са постъпили 71 сигнала при 22 през 2013 г., в т.ч. 12 от тях се отнасят до дейността на регистрираните одитори и са свързани с качеството на изпълнение на одиторските услуги и/или с нарушения на етичните изисквания, както и 59 възражения или жалби срещу решения на ИДЕС във връзка с придобиването на правоспособност на дипломиран експерт-счетоводител, което представлява драстично увеличение спрямо предходни години. В три случая комисията се самосезира с оглед значимостта на публичния интерес и тежестта на предполагаемите нарушения. След разглеждане по същество на постъпилите сигнали, от КПНРО са взети решения за извършване на 15 разследвания, от които 4 са възложени на ИДЕС.

Две от самосезиранията на комисията са във връзка с поставянето под особен надзор на ТБ „Корпоративна търговска банка“ АД, а едно във връзка с решенията на Държавната комисия за енергийно и водно регулиране от 19.03.2014 г. за откриване на процедури за отнемане лицензии за извършване на дейността "обществено снабдяване с

електрическа енергия" на електроснабдителните дружества, които са извършили през 2013 година прихващане на насрещни задължения към „НЕК“ ЕАД.

В изпълнение решенията на комисията през 2014 г. са извършени общо 15 разследвания, в резултат на които е установено, че 8 от получените сигнали са основателни, а при 4 сигнала фактите не са потвърдени от разследващите екипи.

Основните нарушения, установени при извършените разследвания, са свързани с професионалните стандарти, етичните изисквания и с отчитане на дейността на регистрираните одитори пред ИДЕС.

Във връзка с резултатите от проведените разследвания комисията направи своите заключения и поуки:

1. Следва да се създаде аналитично звено за оценка на риска и наблюдения на пазара на одиторските услуги с цел подпомагане и по-ефективно осъществяване на надзорната дейност, както и поради спецификите и сложността на новите изисквания на европейското законодателство по отношение извършването на проверките за контрол на качеството на дейността на регистрираните одитори.

2. Следва в максимална степен да се въведе рисково-базирания подход при осъществяването на надзорната дейност, вкл. и след извършването на необходимите за това законодателни промени.

3. С цел постигане на по-голяма ефективност на надзора и минимизиране на риска, следва да се увеличи честотата на инспекциите (ежегодно) на одиторите от „Голямата четворка“, като се планират тематични и фокусирани в значими, високо рискови и структуроопределящи индустрии – банков сектор, енергетика и др.

4. Следва да се прилага диференциран подход при проверките на големи и малки практики. По този начин инспекциите ще са по-ефективни и по-поллезни за обществото, защото по-големите одиторски фирми одитират големите и системни предприятия, съответно проверката на качеството на дейността им от друга страна изисква повече времеви, човешки и финансови ресурси. В тази връзка е необходимо и съответното допълнително финансово осигуряване на надзорната дейност.

5. Необходимо е по-добро и ефективно взаимодействие с другите надзорни органи, особено с Българска народна банка и Комисия за финансов надзор.

6. Необходима е и промяна на законодателството в частта за налагане на административните наказания – в съответствие и с новото европейско законодателство следва размерът на глобите и имуществените санкции да се определя като процент от реализирания оборот на одитора за последната изтекла финансова година.

Във връзка с констатирани при плановите проверки съществени пропуски и несъответствия спрямо законовите изисквания са съставени 10 акта за установяване на административни нарушения, по които председателят на комисията е издал 10 наказателни постановления, с които са наложени глоби и имуществени санкции на съответните нарушители.

Във връзка с констатираните при разследванията съществени пропуски и несъответствия спрямо законовите изисквания са съставени 16 акта за установяване на административни нарушения, по които председателят на комисията е издал 16 наказателни постановления, с които са наложени глоби и имуществени санкции на съответните нарушители, като на един регистриран одитор е наложено наказание лишаване от правото да извършва независим финансов одит на финансови отчети за срок от две години.

През отчетната 2014 година българският надзорен орган продължи ползотворното си сътрудничество както със съответните компетентни органи на страните членки на Европейския съюз, така и с тези на световно ниво. Представители на комисията взеха участие в редица международни срещи, което допринесе за по-ефективната работа на комисията и за разширяване на международното сътрудничество. Основно внимание беше

отделено на работата, свързана с новото одитно законодателство и по-конкретно с влизането в сила на новия Регламент (ЕС) № 537/2014/ЕС на ЕП и на Съвета и на Директива 2014/56/ЕС на ЕП и на Съвета за изменение на Директива 2006/43/ЕО.

Основните приоритети на КПНРО през настоящата година са свързани основно с институционалното укрепване и развитие на надзорния орган, както и имплементиране на новото европейско законодателство в областта на независимия финансов одит.

С оглед значимостта на предприятията от обществен интерес, произтичаща от мащаба и сложността на тяхната стопанска дейност или от нейния характер, **от първостепенно значение е изготвянето на проект на нов закон за независимия финансов одит**, съответстващ на изискванията на Регламент (ЕС) № 537/2014 на ЕП и на Съвета относно специфични изисквания по отношение на задължителния одит на предприятия от обществен интерес, както и в Директива 2014/56/ЕС за изменение на Директива 2006/43/ЕО относно задължителния одит на годишните счетоводни отчети и консолидираните счетоводни отчети.

На следващо място, с оглед повишаване качеството на одита и с цел да се хармонизират проверките на одиторските дружества в цяла Европа, **съществена част от усилията на комисията ще бъдат насочени и към изготвянето и прилагането на „Обща методология за извършване на проверки“** в тясно сътрудничество с представителите на независимите одитни регулатори от Групата за инспекции на европейските органи за публичен надзор (EAIG).

С цел разширяване прилагането на рисково-базирания подход в контролната дейност на комисията **се предвижда разработването на методология за фокусиране на проверките по отношение на конкретни рискови области в дейността на одитираните предприятия**, вкл. извършването на ежегодни планови тематични проверки.

С оглед изводите и оценките на резултатите от проведените разследвания през годината, **комисията ще работи за прилагане в максимална степен на рисково-базирания подход при осъществяването на надзорната дейност**. Към настоящия момент прилагането на този подход е регламентирано основно при избора на одиторски ангажименти за проверка, като са налице потенциални възможности за използването му при подбора на одиторски практики за проверка, както и по отношение проверката на конкретни области от изпълнението на одиторските ангажименти. Във връзка с това в КПНРО следва да **бъде създадено и аналитично звено за оценка на риска и наблюдение на пазара на одиторските услуги** с цел подпомагане и по-ефективно осъществяване на надзорната дейност, съответно достатъчност на финансовите ресурси на комисията.

С въвеждането съгласно изискванията на Регламент на (ЕС) № 537/2014 г. на задължение за извършване мониторинг на пазара на одиторските услуги, предоставяни на предприятията от обществен интерес, **ще бъдат предприети действия за разработване на съответния инструментариум и методология за наблюдение и анализ**. Затова за КПНРО ще бъде приоритет събирането и анализа на необходимата информация за пазара на одиторски услуги, още повече, че към настоящия момент не са налице разработени указания, насоки или други конкретни изисквания от страна на Европейската комисия.

I. КОМИСИЯ ЗА ПУБЛИЧЕН НАДЗОР НАД РЕГИСТРИРАНИТЕ ОДИТОРИ – МИСИЯ И ВИЗИЯ

Комисията за публичен надзор над регистрираните одитори (КПНРО) е независим орган, юридическо лице на бюджетна издръжка, създаден със Закона за независимия финансов одит (ЗНФО) в съответствие с изискванията на Директива 2006/43/ЕО на Европейския парламент и Съвета за задължителния одит на годишните счетоводни отчети и консолидираните счетоводни отчети. С оглед на това, че през 2014 г. бяха приети Директива 2014/56/ЕС за изменение на Директива 2006/43/ЕО и Регламент (ЕС) № 537/2014 на Европейския парламент и на Съвета относно специфични изисквания по отношение на задължителния одит на предприятия от обществен интерес, от КПНРО са предприети действия за изготвяне на проект на нов закон за независимия финансов одит с цел имплементиране в националното законодателство на произтичащите от тези актове задължения.

КПНРО е надзорен орган, който осъществява дейността си при спазване принципите за законност, публичност и прозрачност. Комисията се избира и отчита дейността си пред Народното събрание. Нейната независимост намира израз в самостоятелното планиране и осъществяване на надзорната дейност в съответствие с вменените ѝ по закон отговорности, вкл. изискване финансирането на контролните дейности да е адекватно, достатъчно и независимо от контролираните регистрирани одитори.

Мисията на КПНРО е осъществяване на ефективен надзор над дейността на регистрираните одитори за осигуряване високо качество на предоставяните одиторски услуги, с цел повишаване на доверието на инвеститорите и обществото като цяло в информацията, съдържаща се в годишните финансови отчети на дружествата.

За изпълнение на мисията си КПНРО:

- осъществява надзор над дейността на Института на дипломираните експерт-счетоводители (ИДЕС) по отношение на придобиването на правоспособност, регистрирането и отнемането на правоспособността на регистрираните одитори; приемането и спазването на стандарти за професионална етика, вътрешен контрол на качеството в одиторските предприятия и при извършването на одита; продължаващото обучение, системите за гарантиране на качеството, за разследване и налагане на наказания;
- извършва проверки за контрол на качеството на дейността на регистрираните одитори, провежда разследвания при получени сигнали за предполагаеми нарушения и налага наказания в определените от закона случаи;
- осъществява сътрудничеството със съответните органи на Европейския съюз, с надзорни органи на държавите членки на Европейския съюз, или на трети държави, отговарящи за независимия финансов одит.

Визията за развитие на КПНРО е свързана с усъвършенстването ѝ като водеща институция, допринасяща за защита на обществения интерес и повишаване доверието на инвеститорите чрез създаване на условия за прилагане изискванията на международните одиторски стандарти и установените добри европейски и международни практики.

Комисията е член на Европейската група на органите за надзор над одиторите (EGAOB), на Групата за инспекции на европейските органи за публичен надзор (EAIG) и на Международния форум на независимите одитни регулатори (IFIAR). Тя осъществява сътрудничество с органи на Европейския съюз, с компетентните органи на страните членки на Европейския съюз и на трети държави, отговарящи за независимия финансов одит.

Организационната структура и функциите на комисията са регламентирани допълнително с публикувания в Държавен вестник Правилник за дейността на Комисията за публичен надзор над регистрираните одитори.

II. ИНСТИТУЦИОНАЛНО РАЗВИТИЕ И АДМИНИСТРАТИВЕН КАПАЦИТЕТ

2.1. Промени в нормативната уредба

През месец април 2014 г. се прие нова европейска правна рамка в областта на независимия финансов одит – Регламент на (ЕС) № 537/2014 г. на ЕС и на Съвета от 16.04.2014 г. относно специфичните изисквания по отношение на задължителния одит на предприятия от обществен интерес и Директива 2014/56/ЕС на Европейския Парламент и на Съвета от 16.04.2014 г. за изменение на Директива 2006/43/ЕО относно задължителния одит на годишните счетоводни отчети, и консолидираните счетоводни отчети

По силата на новото европейско законодателство в областта на одита се вмениява задължение на регулаторните органи да наблюдават развитието на пазара с оглед на рисковете, които произтичат от високата пазарна концентрация (вкл. в рамките на конкретни сектори) и резултатите от дейността на одитните комитети. За постигане на основната цел – повишаване на доверието на инвеститорите и обществото като цяло в информацията, съдържаща се в годишните финансови отчети на дружествата, като одитен регулатор на страна членка на ЕС, комисията предприе действия за засилване и на административния си капацитет чрез въвеждането на самостоятелна функцията по анализ и оценка на риска.

С цел по-пълноценно осъществяване дейността на комисията по отношение надзора върху дейността на ИДЕС, в Правилника за дейността на КПНРО беше подробно разписана процедура за осъществяването на контрол върху дейността на професионалната организация.

2.2. Организационна структура

Съгласно разпоредбите на ЗНФО комисията разглежда и решава въпросите от своята компетентност на заседания, като се събира най-малко два пъти в месеца по предварително оповестен дневен ред. През 2014 година са проведени 47 заседания (с 12 повече от 2013 г.), на които са обсъдени 164 въпроса, като от тях 135 са свързани с надзора над дейността на регистрираните одитори и ИДЕС; 6 се отнасят за международното сътрудничество; 4 разглеждат приемането на вътрешнонормативни документи и 19 други.

Съгласно ЗДБРБ за 2014 г. общата численост на персонала на КПНРО е 26 щатни бройки, в т.ч. 15 инспектори.

При изпълнението на своите функции комисията се подпомага от обща и специализирана администрация, която е организирана в две дирекции – „Обща администрация” и „Надзорна дейност“, които имат следните задължения:

Дирекция „Обща администрация“ осъществява: административно-техническата подготовката на заседанията на комисията; правното обслужване и процесуалното представителство на комисията; цялостното финансово-счетоводно обслужване и материално-техническото снабдяване на комисията; деловодната дейност; действията, свързани с управление на човешките ресурси; предварителен контрол за законосъобразност в съответствие с изискванията на Закона за финансовото управление и контрол в публичния сектор; адекватно информационно и техническо обслужване на дейността на комисията.

Администрацията на комисията е максимално оптимизирана в съответствие с тенденциите в публичния сектор, като това доведе до съвместяване на редица дейности и по-високо натоварване и отговорности на служителите. С цел увеличаване на капацитета на специализираната администрация беше извършена трансформация на длъжността „главен счетоводител“ в дирекция „Обща администрация“, като функциите тази длъжност бяха включени във функциите на новата длъжност „директор на дирекция „Обща администрация и главен счетоводител“, а освободената бройка беше прехвърлена в дирекция „Надзорна дейност“.

Дирекция „Надзорна дейност“ изготвя проект на годишната програма за контролната дейност; извършва планираните и допълнително възложените проверки на качеството на дейността на регистрираните одитори; извършва разследвания по получени сигнали и предложения до комисията; представя пред комисията доклади за резултатите от извършени проверки и разследвания, като предлага предприемане на съответните действия и/или налагане на наказания; подпомага членовете на комисията при извършването от тях проверки; участва в съвместните проверки с представители на надзорните органи на трети страни; поддържа връзки със системите по надзора над независимия финансов одит в страните членки на Европейския съюз, и съответните органи към Европейската комисия; извършва действия във връзка с обмена на информация с компетентните органи за публичен надзор над одиторите и одиторските предприятия в другите държави членки на Европейския съюз, и трети държави; проучва и популяризира добрата наша и международна практика в надзорната дейност; извършва подготовката и координира изпълнението на международни проекти; разработва и прилага методики за контрол на качеството на дейността на регистрираните одитори, както и за вътрешен контрол на качеството на инспекционната дейност; осъществява действия, свързани с обучението и повишаване квалификацията на служителите от специализираната администрация.

2.3. Човешки ресурси

Структурата на персонала по образователно равнище и вид образование е в съответствие с целите и функциите на комисията.

Към 31.12.2014 г. 92 на сто от служителите са с висше образование и образователно-квалификационна степен „магистър, 13 на сто притежават и юридическо образование, 29 на сто са сертифицирани вътрешни одитори, 13 на сто са с втора специалност „Одитинг“, а един е дипломиран експерт-счетоводител.

Средната възраст на персонала е 43 години.

Комисията продължи да развива и утвърждава административния си капацитет чрез провеждането на обучения за повишаване на знанията и уменията на своите служители, както и чрез провеждане на вътрешни обучения. Във връзка с образователния процес КПНРО продължи сътрудничеството си с различни институции и организации, сред които са Университетът за национално и световно стопанство, ИДЕС, Международния форум на независимите одитни регулатори, Европейската група на органите за публичен надзор над одиторите и други.

През отчетната година всички служители преминаха различни форми на обучение с оглед развитие на техните професионални и личностни умения.

През 2014 г. беше планирано, съответно утвърдено с решение на КПНРО, провеждането на следните обучения на служителите от специализираната администрация на комисията:

- изисквания на Международните одиторски стандарти относно измами във финансовите отчети и прилагане на МОС 240 и одиторска документация (специфични изисквания);
- промени в Международните стандарти за финансово отчитане за 2013 г. – 2015 г. и теми, свързани с проблеми относно форма и съдържание на ГФО;
- изисквания на Международните одиторски стандарти относно съобразяване със закони и други нормативни разпоредби при одита на финансови отчети; първоначалния ангажимент за одит – начални салда; ползване работата на външни за одиторската фирма лица; комуникации с лицата, натоварени с общо управление; одиторски извадки;
- промени в нормативната уредба, регламентираща контрола върху качеството на одиторската дейност за 2014 г.;
- обучения от Института по публична администрация по 16 теми с участието на 24 служители от дирекцията.

Поради обективни причини – липса на достатъчен финансов ресурс, през 2014 г. бяха проведени половината от планираните обучения, а останалите са планирани за изпълнение през 2015 г.

В резултат на продължаващото обучение и запознаването с добрите практики на другите одитни регулатори се поддържа високо ниво на професионалната квалификация на инспекторите, в подкрепа на което са и изразените мнения от проверените одитори чрез анкетите за обратна връзка.

2.4. Финансово осигуряване

Председателят на КПНРО е първостепенен разпоредител с бюджет, съгласно чл. 356 от ЗНФО. Бюджетът на КПНРО е одобрен от Народното събрание със ЗДБРБ за 2014 г. КПНРО не формира собствени приходи.

Със ЗДБРБ за 2014 г. е одобрен бюджет за финансиране дейността на комисията в размер на 1 086 хил. лв., като с ПМС № 3/15.01.2014 г. са одобрени допълнителни средства за текущи разходи в размер на 75 хил. лв., след което с изменението на ЗДБРБ за 2014 г. е прието ново намаление в размер на 52 хил. лв., като окончателният бюджета е **1 109 хил. лв.** – с 95 хил. лв. по-малко от бюджета за 2013 г.

Така определения бюджет е най-ниският от създаването на комисията през 2008 г. досега, същият е крайно недостатъчен и затруднява осъществяване на дейността ѝ.

С оглед значителното намаление на средствата в бюджета за 2014 г. се наложи приоритизиране и оптимизиране на всички разходи. Те бяха сведени до минимум, така че организацията да може да изпълнява само основните си функции, без да влага ресурс в укрепване на административния си капацитет, осъвременяване на материално-техническата база и пълноценно участие в международни прояви. Съобразявайки се с изискванията за оптимизиране и ограничаване на разходите, комисията успя да оптимизира своята дейност, за да постигне максимален ефект по отношение на управлението и отчетността на бюджетните средства в съответствие с изискванията на законодателството.

Към 31.12.2014 г. КПНРО няма неразплатени задължения.

В съответствие с нормативната уредба и приетите вътрешни правила се изпълняват и приетите процедури за финансово управление и контрол в публичния сектор.

По силата на новото европейско законодателство в областта на одита се засилват функциите на одитните регулатори, като с цел повишаване на ефективността на надзорните органи, повишаване доверието на обществото в качеството на предоставяните одиторските услуги, както и за предотвратяване възможността за влияние от страна на одиторската професия, **новата директива в областта на одита също предвижда задължение на държавите членки да осигурят надеждно финансиране и адекватно ресурсно обезпечаване на системата за публичен надзор над регистрираните одитори.**

2.5. Извършени проверки от външни контролни органи

През отчетния период от Сметна палата беше осъществена проверка за изпълнението на препоръките, дадени при извършения през 2013 г. одит на изпълнението на КПНРО за периода от 01.01.2009 г. до 31.12.2012 г. Становището на одиторите е, че от КПНРО са предприети необходимите действия за изпълнение на препоръките. Резултатите от одита показват, че голяма част от препоръките, които се намират в процес на изпълнение, са свързани с предприемането на действия за изменение от законодателната власт на нормативната уредба, която следва да бъде синхронизирана с изискванията на европейското законодателство.

Извършена е контролна проверка от Дирекция „Централен държавен архив“ по изпълнение на дадени предписания за привеждането на организацията на работата с документи, тяхното съхраняване и използване в КПНРО съгласно нормативните изисквания. Констатациите са, че дадените предписания са изпълнени. Във връзка с това

от КПНРО са приети нови Вътрешни правила за дейността на учредения архив на КПНРО.

III. НАДЗОРНА ДЕЙНОСТ

В съответствие с разпоредбите на ЗНФО, и по-конкретно на Глава седма „а“ от него, на КПНРО е възложена функцията за осъществяването на публичния надзор над дейността на регистрираните одитори. Тази функция е свързана с прилагане изискванията, произтичащи от Директива 2006/43/ЕО относно задължителния одит на годишните счетоводни отчети и консолидираните счетоводни отчети. Директивата е приета от Европейския парламент и Съвета на Европа с оглед осигуряване хармонизиран подход към задължителния одит в общността и условията за одобряване на лицата, които отговарят за извършване на задължителния одит.

В съответствие с това, освен фактическия контрол върху качеството на дейността на регистрираните одитори, КПНРО изпълнява своите задължения и реализира правомощията си по отношение придобиването на правоспособност на дипломиран експерт-счетоводител и вписването на регистрираните одитори, постоянното им поддържащо обучение, дейността на ИДЕС във връзка със законово определените изисквания по отношение дейността на регистрираните одитори, утвърждаване на промени в подзаконовата нормативна уредба.

С оглед значимостта на предприятията от обществен интерес, произтичаща от мащаба и сложността на тяхната стопанска дейност или от нейния характер, е от изключителна важност достоверността на одитираните финансови отчети на тези предприятия. Поради тази причина специалните разпоредби по отношение на задължителния одит на предприятията от обществен интерес, съдържащи се в Директива 2006/43/ЕО, са допълнително разработени в Регламент (ЕС) № 537/2014 на ЕП и на Съвета, както и в Директива 2014/56/ЕС за изменение на Директива 2006/43/ЕО, във връзка с което КПНРО е предприела действия за подготовка на предложения за съответните промени в законодателството.

През годината професията претърпя криза – вследствие на проблемите, свързани с Корпоративна търговска банка, пострада репутацията на одиторската професия като цяло. За да се преодолее тази криза и за възстановяване доверието на обществото в одиторската дейност са необходими действия както от членовете на професионалната организация, така и от КПНРО. От страна на комисията тези действия се изразяват в подготовката на законодателни промени за увеличаване на правомощията ѝ по отношение контрола върху качеството и изпълнението на допълнителни функции по предварителна оценка и анализ на рисковете, произтичащи от концентрацията на пазара на одиторските услуги и от липсата на ротация на одиторските дружества.

3.1. Надзор над дейността на Института на дипломираните експерт-счетоводители

Отчетната 2014 година е последната по изпълнение на заложените цели от органите на ИДЕС съгласно мандатната програма на Управителния съвет за периода 2011-2014 година.

През 2013 г. беше приета Директива 2013/34/ЕС на Европейския Парламент и на Съвета относно годишните финансови отчети, консолидираните финансови отчети и свързаните доклади на някои видове предприятия и за изменение на Директива 2006/43/ЕО на Европейския парламент и на Съвета и за отмяна на Директиви 78/660/ЕИО и 83/349/ЕИО на Съвета, във връзка с което от ИДЕС бяха предприети действия за транспонираните ѝ в националното законодателство. В този процес активна участва и КПНРО, най-вече по отношение легалната дефиниция и обхвата на предприятията от обществен интерес.

В съответствие с вменените ѝ законови отговорности и в изпълнение на задълженията си по чл. 35д от ЗНФО, със свои решения КПНРО възложи извършването на тематични проверки относно дейностите на професионалната организация по чл. 37 от закона:

- организиране и провеждане изпитите на кандидатите за получаване на диплома за дипломиран експерт-счетоводител, както и регистриране на одиторите, които получават правоспособност да подписват одиторски доклади с мнение върху финансови отчети.
- контрол върху качеството на одиторската дейност и професионалното поведение на членовете на ИДЕС, вкл. отчитане дейността им пред института.
- организирането и провеждането обучение на кандидатите за дипломирани експерт-счетоводители, както и на дипломираните експерт-счетоводители и регистрираните одитори за поддържане и повишаване на професионалната им квалификация.

3.1.1. Придобиване на правоспособност и регистрация на дипломираните експерт-счетоводители и одитори

През 2014 г., след успешно полагане на необходимите изпити и покриване изискванията за стаж по чл. 20 от ЗНФО, са придобили правоспособност да подписват одиторски доклади с мнение върху финансови отчети и са вписани в регистъра на регистрираните одитори нови 4 физически лица, при съответно 17 и 29 за предходните 2013 и 2012 години. За същия период са отписани от регистъра 11 лица, съответно регистрираните одитори към 31.03.2015 г. са 693.

В регистъра по чл. 24 от горепосочения закон през годината не са вписвани нови специализирани одиторски предприятия, отписани са 2, като към 31.03.2014 г. общият им брой е 94.

Съгласно разпоредбите на чл. 18 от ЗНФО диплома за дипломиран експерт-счетоводител се придобива след успешно полагане на писмени изпити пред ИДЕС по:

- счетоводство, включително Международните стандарти за финансово отчитане;
- търговско право;
- независим финансов одит, включително Международните одиторски стандарти;
- данъчно и осигурително право.

Във връзка с провеждане на изпитите за придобиване правоспособност на експерт-счетоводител в съответствие с горепосочените разпоредби, в КПНРО бяха депозиран 59 жалби от кандидати за експерт-счетоводители, в т.ч. 29 жалби по същество и още 30 жалби срещу процедурата по провеждане на изпита. В тях жалбоподателите възразяват срещу резултатите им от съответните изпити и отказа на ИДЕС от преразглеждане на същите с оглед несъответствие на поставените въпроси и определените за верни отговори с изискванията на приложимата нормативна уредба, както и срещу причините, според кандидатите, за ниската успеваемост:

- от 165 кандидати, явили се на теста по счетоводство, успешно са положили изпита 5 от тях;
- от 54 кандидати, явили се на теста по данъчно и осигурително право, успешно са положили изпита 2 от тях.

За сравнение, жалбите за цялата изпитна сесия от 2013 г. са 15 броя, а за сесия 2012 г. са 10 броя.

Във връзка с проблемите по казуса с изпитите за придобиване правоспособност на дипломиран експерт-счетоводител, с цел не само обективно оценяване на резултатите, но и предприемане на действия за недопускане отклонения от изискванията на правилата по отношение съставяне на въпросите и посочване на верните отговори, беше направен анализ. **В резултат на това, заключенията на комисията бяха:**

- независимо от постигнатите положителни резултати през годините по отношение нормативната уредба, организацията и провеждането на изпитите за

придобиване на правоспособност, налице е неустойчивост на резултатите по отношение успеваемостта при изпитите;

- **основна причина за това е, че се прилагат различни критерии относно обхвата на изпитните въпроси от различните изпитни комисии, което може да бъде избегнато с удължаване срока на работа на всяка комисия – 3 години, каквато е продължителността на мандата на УС на ИДЕС, както и с определяне степента на трудност на изпитните въпроси от всяка комисия;**

- **правят се грешки и пропуски по отношение прецизността на въпросите – има случаи на подвеждащи, двусмислени въпроси, на които може да се отговори нееднозначно, което следва да бъде подобро чрез допълнително редактиране на същите, вкл. и чрез прилагането на рецензиране от лица, различни от кръга на съставителите и членовете на изпитните комисии;**

- **изпитите са насочени основно към проверка степента на запаметяване на теорията, а не към проверка уменията за прилагане на знанията.**

Във връзка с горепосоченото през 2014 г. бяха проведени няколко съвместни срещи на членовете на КПНРО, председателя на ИДЕС и председателите на изпитните комисии, на която бяха обсъдени проблемите и мерките за тяхното преодоляване. От страна на представителите на института беше направена реална оценка за необходимостта от промени в подзаконовата нормативната уредба, регламентираща организирането и провеждането на изпитите, както и промяна в подхода относно съставянето на изпитните въпроси, във връзка с което от УС на ИДЕС е взето решение за изготвянето на концептуални промени в системата за следващия изпитен период (сесия 2014 г.). Но до започване на изпитната сесия за 2014 г. конкретни предложения за утвърждаване на горепосочените промени не бяха представени от страна на професионалната организация.

По повод на множеството депозираните жалби в деловодството на КПНРО срещу резултати от изпита по счетоводство от 2014 г., с писмо комисията поиска от ИДЕС анализ и становище по отношение посочените в жалбите факти и обстоятелства, вкл. за мнението на професионалната организация относно провеждането на втора изпитна сесия по счетоводство. В представеното на комисията становище УС на ИДЕС изрично посочва, че според него не са налице основания (нито формални, нито по същество) за провеждането на втора изпитна сесия по счетоводство.

Горепосочените проблеми бяха изразени и чрез публично обявена позиция на КПНРО от 17.11.2014 г.

От УС на ИДЕС е взето решение за предприемане на краткосрочни мерки с промени на действащите правила за сесия 2015 г. и изготвяне на дългосрочна концепция за развитие на цялостния изпитен процес. В основата на това са залежали следните моменти:

- **ясно и точно дефиниране на знанията, които ще се изискват от кандидатите във връзка с всеки един от изпитите;**

- **въвеждане на синхрон между обучения за кандидат-одитори и изискванията на изпитния процес – предвидено е провеждане на обученията да е целогодишно, изградено на модулен принцип с възможност кандидатите да избират теми и курсове, които да посещават;**

- **постепенно въвеждане на отворени въпроси/казуси, като се започне от изпита по независим финансов одит;**

- **въвеждане на правила (като част от обучението на съставителите) относно структуриране на въпросите в аспекти на съдържание и трудност.**

По отношение на изпитната сесия за 2015 г. от професионалната организация са приети и от комисията са утвърдени промени, с цел преодоляването на някои неотложни за решаване проблеми, като е удължен е срокът за придобиване на правоспособност след успешно полагане изпита по счетоводство; променени са изискванията за необходимия брой часове хорариум на курсовете за кандидатите; променени са правилата за оценяване,

структурата на темите и въпросите по съответните изпити; изменена е дефиницията за „изискване за верен отговор“, като е елиминирана възможността за тълкуване при оценяване.

Към настоящия момент КПНРО няма правна възможност да задължи УС на ИДЕС да предприеме конкретни действия за подобряване на процеса по придобиване на правоспособност и регистрация на дипломираните експерт-счетоводители и одитори, което може да бъде определено като близко до критичното.

Въпреки вменената със закона крайна отговорност на КПНРО по отношение придобиването на правоспособност, комисията не може да налага едностранно промени. Затова ще бъдат направени предложения в новия закон да бъде регламентирано КПНРО да определя правилата и процедурите за контрол, вкл. при необходимост да делегира и да оттегля делегираните правомощия.

3.1.2. Организация и ефективност на дейността на ИДЕС по контрола на качеството на одиторските услуги

С Плана за контролната дейност за 2014 г. е предвидено извършването на общо 131 броя проверки за контрол върху качеството на одиторските услуги, изпълнени за периода от 01.07.2013 г. до 30.06.2014 г., в т.ч.:

- 63 броя от инспектори на КПНРО с участието на контрольори от ИДЕС по отношение дейността на регистрирани одитори и специализирани одиторски предприятия, одитирали предприятия с дейност от обществен интерес;
- 68 броя от контрольори на ИДЕС, чрез Съвета за контрол по качеството на одиторските услуги, по отношение дейността на регистрирани одитори и специализирани одиторски предприятия, одитиращи предприятия, неосъществяващи дейност от обществен интерес.

Контролът върху качеството на одиторските услуги през отчетната година е осъществяван в съответствие с утвърдените съгласно чл. 35д, ал. 2, т. 2 от ЗНФО Правила и процедурите за контрол върху качеството на дейността на регистрираните одитори (ППККДРО).

Планът за контролната дейност на СККОУ е коригиран поради наличието на обективни причини, като същият е променен и окончателният брой на подлежащите на проверка одитори и специализирани одиторски предприятия е 60.

Към 30.04.2014 г. от СККОУ са приети резултатите от 50 проверки, при които са дадени следните комплексни оценки за дейността на проверените одиторски практики:

- с оценки „А“ са 30 броя от проверените практики, или 60 на сто;
- с оценки „Б“ са 15 броя от проверените практики, или 30 на сто;
- с оценки „В“ са 5 броя от проверените практики, или 10 на сто
- с оценка „Г“ не е оценена нито една практика през периода.

Съгласно отчета за дейността на СККОУ от плана за контролната дейност на съвета за 2014 г. не са изпълнени 10 проверки поради следните причини:

- потвърдена с декларация липса на изпълнени одиторски ангажименти за отчетен период 01.07.2013 г.-30.06.2014 г. – 6 броя;
- неприключени преписки – 1 брой;
- неизвършена проверка, възложена за м. април – 1 брой;
- неоткрит за проверка одитор – 1 брой;
- неизвършена проверка от контрольора – 1 брой.

Поради наличието на неприключили проверки (неприети от СККОУ преписки) към датата на съставяне на настоящия отчет не е налице обобщена информация и анализ на констатираните през годината от контрольорите на ИДЕС характерни пропуски и несъответствия в дейността на регистрираните одитори спрямо изискванията на професионалните стандарти.

В резултат на извършената от КПНРО тематична проверка относно контрол върху качеството на одиторската дейност и професионалното поведение на членовете на ИДЕС, вкл. отчитане дейността им пред института, са констатирани някои пропуски и несъответствия, които не поставят под съмнение качеството на дейността на съвета и резултатите от извършените проверки и разследвания. За отстраняване на констатираните пропуски и несъответствия са дадени съответните препоръки.

3.1.3. Непрекъснато обучение и повишаване квалификацията на дипломираните експерт-счетоводители и регистрираните одитори

В изпълнение на започнатия през 2013 г. от ИДЕС проект за промяна на действащите правила за организиране и провеждане на непрекъснатото обучение сформирания работна група от представители на надзорния орган и на професионалната организация продължи своята работа, в резултат на което през настоящата година е изготвен проект на нови правила. Същите са съобразени с дадените от КПНРО препоръки за регламентиране на мерки за включването на конкретни теми/области в годишния план на обучение на одиторите, диференциране на задължителния минимум от часове за обучение в зависимост от резултатите от последната проверка по контрол на качеството на одиторските услуги и др.

При извършената от КПНРО тематична проверка относно организирането и провеждането обучение на кандидатите за дипломирани експерт-счетоводители, както и на дипломираните експерт-счетоводители и регистрираните одитори за поддържане и повишаване на професионалната им квалификация не са констатирани съществени пропуски и несъответствия дейността на ИДЕС и на Учебно-методичния съвет.

3.2. Надзор над дейността на регистрираните одитори, изпълняващи ангажменти за независим одит на финансови отчети на предприятия с дейност от обществен интерес

В съответствие с изискванията на ЗНФО и на Директива 2006/43/ЕО през 2014 г., КПНРО изпълнява своите задължения и реализира правомощията си и по контрола върху качеството на дейността на регистрираните одитори – чрез изпълнението на плановите проверки и чрез извършването на разследвания по сигнали от заинтересовани лица и след самосезиране.

Във връзка с това комисията предприе допълнителни действия за подобряване на методиката, свързана с подготовка и осъществяване на проверките. Утвърдени бяха промени в Правилата и процедурите за контрол върху качеството на дейността на регистрираните одитори, регламентиращи допълнително процедурите по съставяне на годишните планове за контролната дейност на КПНРО и на СККОУ при ИДЕС, както и допълнителни изменения за по-детайлно прилагане на законовите изисквания по отношение на контрола.

С оглед последователното прилагане на рисково-базирания подход при подбора на ангажменти за проверка при осъществяване на проверките за контрол върху качеството за 2014 г. са определени следните **рискови области в предмета на дейността на одитираните предприятия – кредитни институции, енергетика и здравеопазване.**

През отчетната година се въведе прилагането при всички проверки за контрол на качеството на одиторските услуги на изготвения през 2013 г. **Стандарт за определяне на извадката от одиторски ангажменти за преглед**, въз основа оценката на рискови фактори по отношение характеристиките на одиторските практики и на одитираните предприятия.

През 2014 г., въз основа на статистически анализ на относимата информация от Единните годишни отчети за дейността на регистрираните одитори за професионалната година, завършваща на 30.06.2014 г., от КПНРО е изготвена и приета за прилагане **Инструкция за оценка адекватността на времевите ресурси на одитен ангажмент.** Същата включва процедури за оценка адекватността на времевите ресурси с цел

уеднаквяване действията на инспекторите и постигане на достатъчна обоснованост при оценката на адекватността на вложените за одита времеви ресурси с оглед сложността, характера и друга специфика на конкретния ангажимент, в тяхната взаимосвързаност.

За уеднаквяване практиката на КПНРО и на СККОУ при ИДЕС при контрола върху дейността на регистрираните одитори, през 2014 г. съвместно с УМС при УС на професионалната организация са предприети действия за изготвянето на общи становища по отношение специфичните изисквания при изпълнението на съвместни одити и за задължителната ротация на отговорните одитори и на одиторските дружества, които са заверили годишни финансови отчети на предприятия от обществен интерес в продължение на няколко поредни години.

С цел разширяване прилагането на рисково-базирания подход в контролната дейност на комисията се предвижда разработването на методология за фокусиране на проверките по отношение на конкретни рискови области в дейността на одитираните предприятия, вкл. извършването на ежегодни планови тематични проверки. Освен това беше изготвена и приета за тестово прилагане **Инструкция за оценка адекватността на одиторските възнаграждения за ангажимент** с цел въвеждането в практиката на обективни критерии за това.

3.2.1. Изпълнение на годишната програма за контрол на качеството на дейността на регистрираните одитори

В съответствие с подхода за работа чрез прилагането на обща нормативна рамка за контрол на качеството от страна на КПНРО и ИДЕС, при определяне извадката от регистрирани одитори и специализирани одиторски предприятия за проверка са прилагани критериите съгласно действащите Правила и процедури по контрол върху качеството на дейността на регистрираните одитори.

Съгласно предоставената от ИДЕС информация, изготвена на база представените от членовете на професионалната организация отчети за дейността им за периода от 01.07.2013 г. до 30.06.2014 г., 170 физически лица и специализирани одиторски предприятия са изпълнили ангажименти за независим финансов одит на ГФО на предприятия, осъществяващи дейност от обществен интерес. Въз основа на тази информация е направена съответната извадка, на база на която с решение на КПНРО е утвърден планът за контролната дейност на надзорния орган за 2014 г. В него са определени за проверка 68 регистрирани одитори и специализирани одиторски предприятия, от които:

- по извадка от регистъра на одиторите в съответствие със законовите изисквания за проверка минимум веднъж на три години – 62 проверки, в т.ч. 17 на одитори, извършили за първа година одиторски ангажименти на предприятия с дейност от обществен интерес;
- получена незадоволителна оценка от предходната година – 2 проверки;
- по решение на комисията – 3 проверки;
- отложена от предходната година – 1 проверка.

През 2014 г. планът за контролната дейност е изпълнен основно от инспекторите на специализираната администрация на КПНРО, като поради натовареността на същите са ползвани услугите на 1 извънщатен инспектор за изпълнение на 3 от плановите проверки.

В изпълнение на утвърдения план са извършени 64 проверки по контрол на качеството на одиторските услуги, както и 11 разследвания по получени сигнали от заинтересовани лица и след самосезиране. Планираните за изпълнение от КПНРО проверки на дейността на 2 одитори са прехвърлени за изпълнение на СККОУ при ИДЕС поради грешки в годишните отчети за дейността им – одиторите са посочили неправилно предприятия с дейност от обществен интерес, които не осъществяват такава. Поради наличието на обективни причини с решения на комисията проверките на 4 одитори са отложени за изпълнение през следващата година. Планираните за изпълнение от СККОУ

при ИДЕС проверки на дейността на 2 одитори са прехвърлени за изпълнение на КПНРО поради грешки в годишните отчети за дейността им – одиторите са посочили неправилно предприятия без дейност от обществен интерес, които осъществяват такава.

Проверките по контрол върху качеството на дейността на регистрираните одитори са изпълнени в съответствие с изискванията на закона и действащите правила и процедури, като обхващат им включва проверки относно спазване изискванията на Международните одиторски стандарти, както и на етичните норми и изискванията за независимост, оценка на вътрешната система за контрол на качеството, установяване адекватността на времевите и човешките ресурси и на одиторските възнаграждения, изпълнение на дадените препоръки за отстраняване на констатирани преди това пропуски и несъответствия, а също и изпълнение на други изисквания на ЗНФО.

От проверените регистрирани одитори и специализирани одиторски предприятия са изпълнени 2 630 одиторски ангажимента, от които 451 ангажимента за независим финансов одит на ГФО на предприятия с дейност от обществен интерес.

В изпълнение на годишния план за контролната дейност са извършени проверки на качеството на изпълнение на 221 ангажимента, което е 8 на сто от общия брой изпълнени ангажименти от проверените одитори през периода. От тях 104 са за извършен независим финансов одит на ГФО на предприятия, осъществяващи дейност от обществен интерес – 47 на сто от общия брой на проверените и 23 на сто от изпълнените такива ангажименти от инспектираните одитори. В този аспект покритието на контрола спрямо изпълнените одиторски ангажименти е сходно с това за предходните периоди.

С докладите, издадени от проверените регистрирани одитори и специализирани одиторски предприятия за изпълнените от тях ангажименти, са изразени следните одиторски мнения:

- с 187 доклада е изразено немодифицирано мнение (83 на сто от проверените ангажименти), в т.ч. 24 с обръщане на внимание;
- с 34 доклада (17 на сто от проверените ангажименти) е изразено модифицирано мнение, в т.ч. 31 доклада с квалифицирано мнение, 1 с отказ от изразяване на мнение и 1 с отрицателно мнение.

За изпълнение на проверените одиторски ангажименти са отчетени 48 962 часа в одит, което представлява 10,73 на сто от общо отчетените от проверените регистрирани одитори и специализирани одиторски предприятия за одит 455 961 часа.

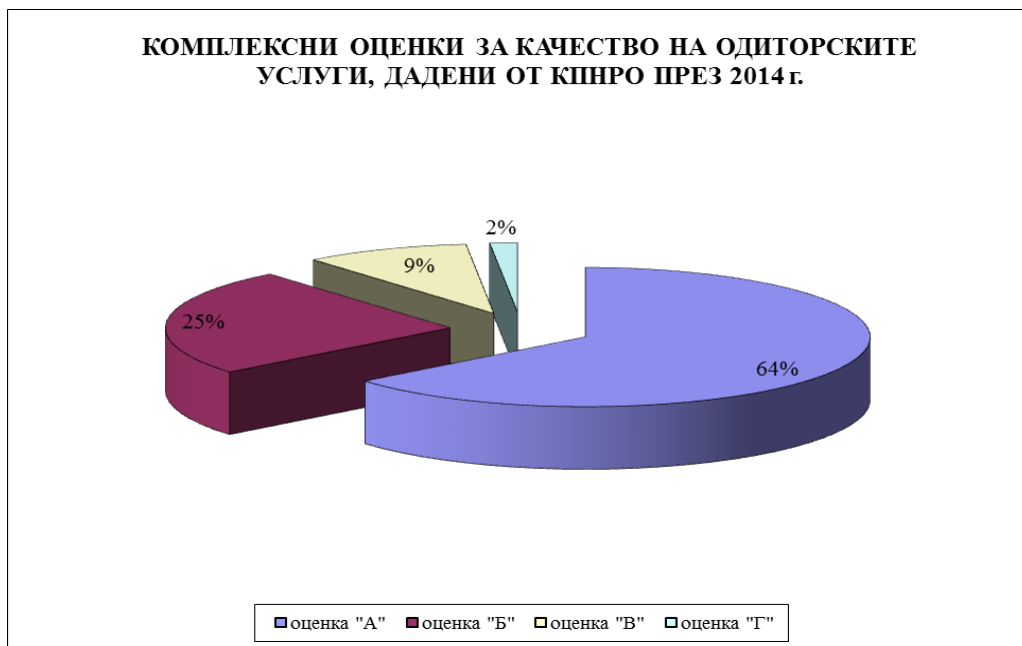
3.2.2. Комплексни оценки за качество на дейността на проверените регистрирани одитори и специализирани одиторски предприятия

Комплексните оценки се формират на база оценки на съответните одиторски практики по отношение основните направления от обхвата на контрола върху качеството на одиторските услуги:

- съответствие с изискванията на Международните одиторски стандарти при изпълнение на отделните одиторски ангажменти, вкл. спазване на етичните норми и изискванията за независимост;
- съответствие с изискванията относно изграждане и функциониране на вътрешната система за контрол на качеството;
- адекватност на времевите и човешките ресурси, употребени за изпълнение на одиторския ангажмент съобразно обхвата и сложността му, както и адекватност на одиторските възнаграждения, получени за това.

С решения на КПНРО са приети 64 доклада за резултатите от извършените планови проверки и са дадени следните комплексни оценки за качеството на одиторските услуги, вкл. 2 от тях след възлагане на допълнителни проверки:

- оценка „А“ на 41 одиторски практики (без съществени пропуски в проектирането и функционирането на системата за контрол на качеството на одитора, при изпълнението на одиторските ангажменти и спазване на изискванията за адекватност на вложените времеви и човешки ресурси и на получените одиторски възнаграждения), което представлява 64 на сто от проверените практики, с 2 на сто повече спрямо предходната година;
- оценка „Б“ на 16 одиторски практики (с наличие на несистематични съществени пропуски в проектирането и функционирането на системата за контрол на качеството на одитора и/или изпълнението на одиторските ангажменти и/или спазване на изискванията за адекватност на вложените времеви и човешки ресурси и/или на получените одиторски възнаграждения), което представлява 25 на сто от проверените практики, с 2 на сто по-малко спрямо предходната година;

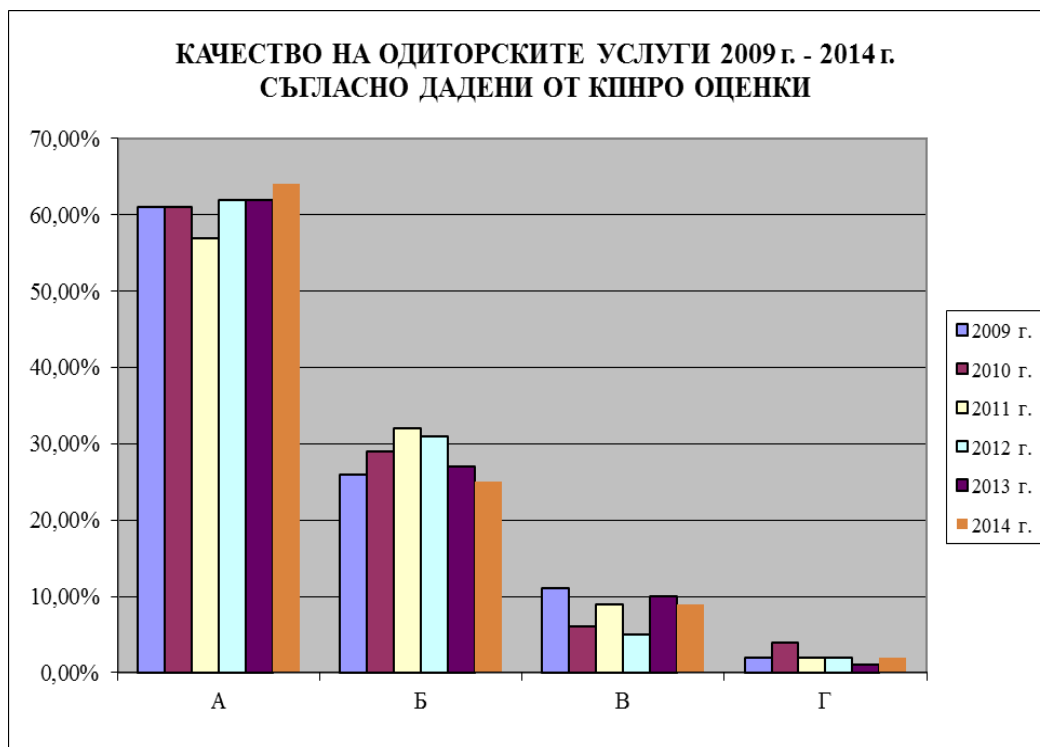

- оценка „В“ на 6 одиторски практики (с наличие на систематични съществени пропуски в проектирането и функционирането на системата за контрол на качеството на одитора и/или изпълнението на одиторските ангажменти и/или спазване на изискванията за адекватност на вложените времеви и човешки ресурси и/или на получените одиторски

възнаграждения), което представлява 9 на сто от проверените практики, с 1 на сто по-малко спрямо предходната година;

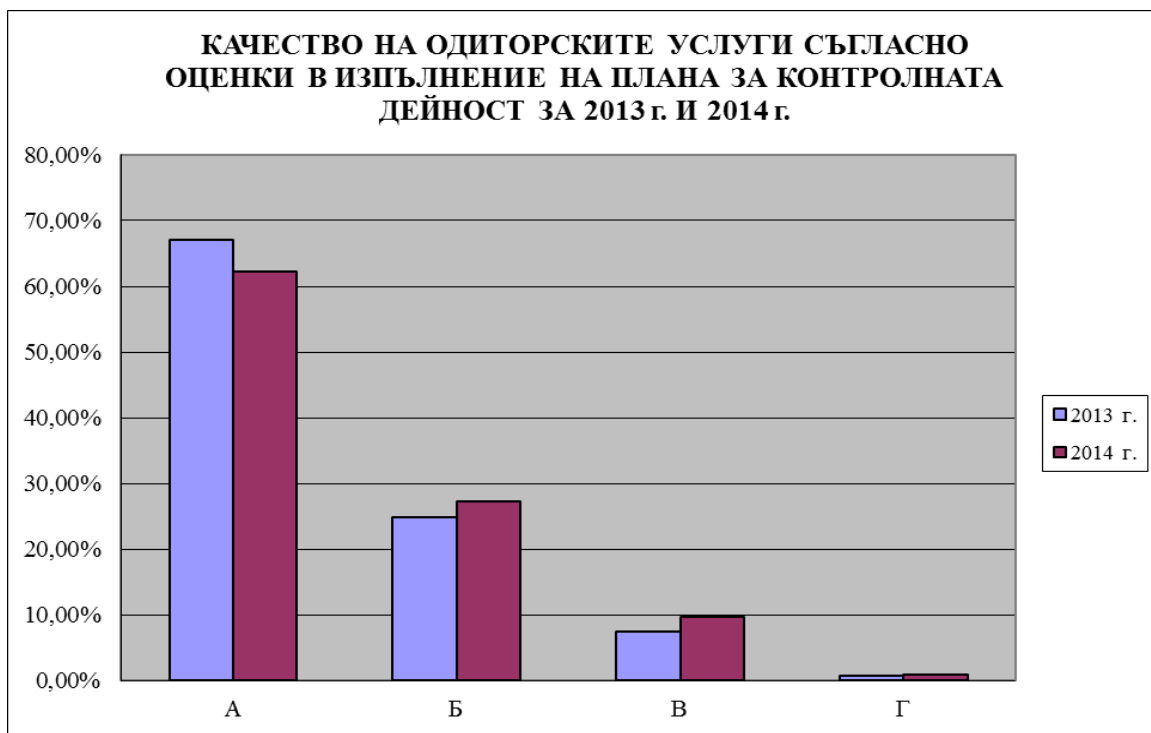
- оценка „Г“ на 1 одиторска практика (с наличие на такова несъответствие, което поставя под съмнение проектирането и функционирането на системата за контрол на качеството на одитора и/или качеството на изпълнение на одиторските ангажименти и/или спазването на изискванията за адекватност на вложените времеви и човешки ресурси и на получените одиторски възнаграждения.), което представлява 2 на сто от проверените практики, с 1 на сто повече спрямо предходната година.

За отстраняване на констатираните пропуски и несъответствия и с цел подобряване качеството на предоставяните одиторски услуги са дадени препоръки с 23 доклада за резултатите от извършените проверки.

От анализа на горепосочените данни може да се направи изводът, че въпреки повишените критерии за оценка и по-големия опит на инспекторския състав на комисията, не се променя съществено нивото на качеството на дейността на регистрираните одитори от последните години – оценките, дадени в резултат от изпълнените проверки показват, че 89 на сто от практиките са оценени с положителни оценки („А“ и „Б“), а с незадоволителни оценки („В“ и „Г“) е оценена дейността на 11 на сто от проверените регистрирани одитори и специализирани одиторски предприятия.

В изпълнение на плана за контролната дейност за 2014 г. от КПНРО и СККОУ при ИДЕС са изпълнени общо 114 проверки при 149 за предходната година, като обобщените резултати за дадените комплексни оценки на качеството на дейността на проверените регистрирани одитори и специализирани одиторски предприятия са следните:

- оценка „А“ на 71 одиторски практики, което представлява 62 на сто от проверените практики и е с 5 на сто по-малко спрямо предходната година;
- оценка „Б“ на 31 одиторски практики, което представлява 27 на сто от проверените практики и е с 3 на сто повече спрямо предходната година;
- оценка „В“ на 11 одиторски практики, което представлява 10 на сто от проверените практики, което е с 3 на сто повече спрямо предходната година;
- оценка „Г“ на 1 одиторски практики, което представлява 1 на сто от проверените практики и е без промяна спрямо предходната година.

От горепосоченото е видно, че и общо за проверените практики през 2014 г. от КПНРО и СККОУ при ИДЕС не е налице съществена промяна в качеството на дейността на регистрираните одитори.

3.2.2.1. Оценка на одиторските практики по отношение качество на изпълнение на проверените одиторски ангажименти с оглед достатъчност и уместност на одиторските доказателства и съответствие на изпълнените процедури с Международните одиторски стандарти.

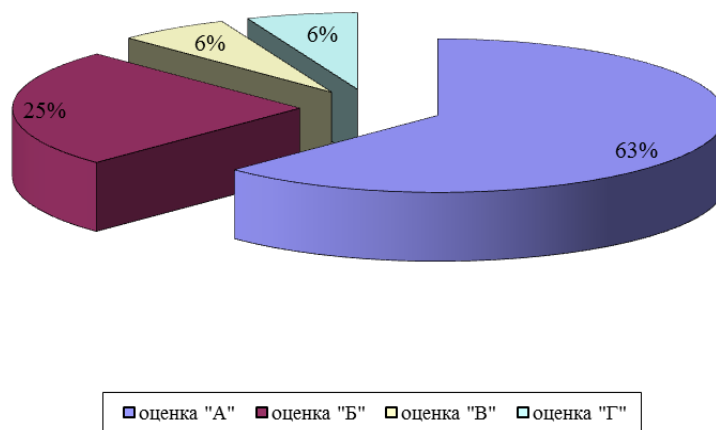
В съответствие с горепосочените критерии, проверените одиторски практики са оценени, както следва:

- с оценка „А“ са 40 от проверените практики, или 63 на сто;
- с оценка „Б“ са 16 от проверените практики, или 25 на сто;
- с оценка „В“ са 4 от проверените практики, или 6 на сто;
- с оценка „Г“ са 4 от проверените практики, или 6 на сто.

В сравнение с данните от предходната година, горепосочените резултати показват намаление на положителните оценки в това отношение – през 2013 г. са дадени положителни оценки на 92 на сто от проверените практики, при 88 на сто през отчетната година.

В хода на изпълнение на проверките по контрол върху качеството на одиторските услуги, независимо че в по-голямата си част одиторските ангажименти съответстват на съществените изисквания, се констатира редица слабости в отделните етапи на одита, които очертават посочените по-долу проблемни области по отношение спазване на професионалните стандарти:

**ОЦЕНКИ НА ОДИТОРСКИТЕ ПРАКТИКИ ЗА КАЧЕСТВО НА
ИЗПЪЛНЕНИЕ НА ПРОВЕРЕНИТЕ ОДИТОРСКИ
АНГАЖИМЕНТИ 2014 г.**

- *На етап приемане и продължаване на одиторски ангажимент* – по отношение оценка целесъобразността на използване предположението за действащо предприятие от страна на ръководството; при определяне характеристиките на ангажиментите, свързани с финансовото отчитане, не се анализират специфични за отрасъла счетоводни практики и регулации, както и счетоводното отчитане на справедливи стойности; когато е налице смяна на одитора, не се изготвят одиторски доказателства за осъществяване на комуникация с предходния одитор; често одиторите, поради неизпълнение на някои изискуеми съгласно професионалните стандарти процедури, обясняват липсата на достатъчни и уместни одиторски доказателства в това отношение с базиране на предходни одити, без това да е документирано в одиторското досие.

- *На етап планиране на одиторския ангажимент и оценка на риска* – констатира се пропуски по отношение разбиране на вътрешния контрол – не се изпълняват или не се документират тестове, че контролите са въведени и се използват; не се документират в достатъчна степен резултатите от изпълнени процедури по оценка на рисковете от съществени отклонения в отчета; подценяват се и не се анализират в пълнота рисковете и заплахите, произтичащи от наличието на обслужваща организация на одитираното предприятие, вкл. необходимостта от назначаването на експерти на одитора или ползването на такива на ръководството.

- *На етап изпълнение на одиторския план* – при изпълнение на процедурите по същество в множество случаи одиторските тестове не обхващат всички ключови твърдения за вярност и/или съществени обекти на отчитане, най-често във връзка с потвърждение на приходи, разходи, парични средства, при оценка за наличието на индикатори за обезценка на активи, при оценка на подхода на ръководството за оценки по справедлива стойност.

- *На етап приключване на одиторския ангажимент* – и през отчетната година не са изолирани случаите на констатирано несъответствие на информацията между финансовия отчет и годишния доклад за дейността; пропуски при документиране резултатите от проверка адекватността на оповестяването на сделките между свързани лица и отражението им върху финансовия отчет, както и при изпълнението на процедури относно последващи събития след дата на баланса; не се документират и комуникации с подходящо ниво на ръководството по повод констатираните при одита грешки и

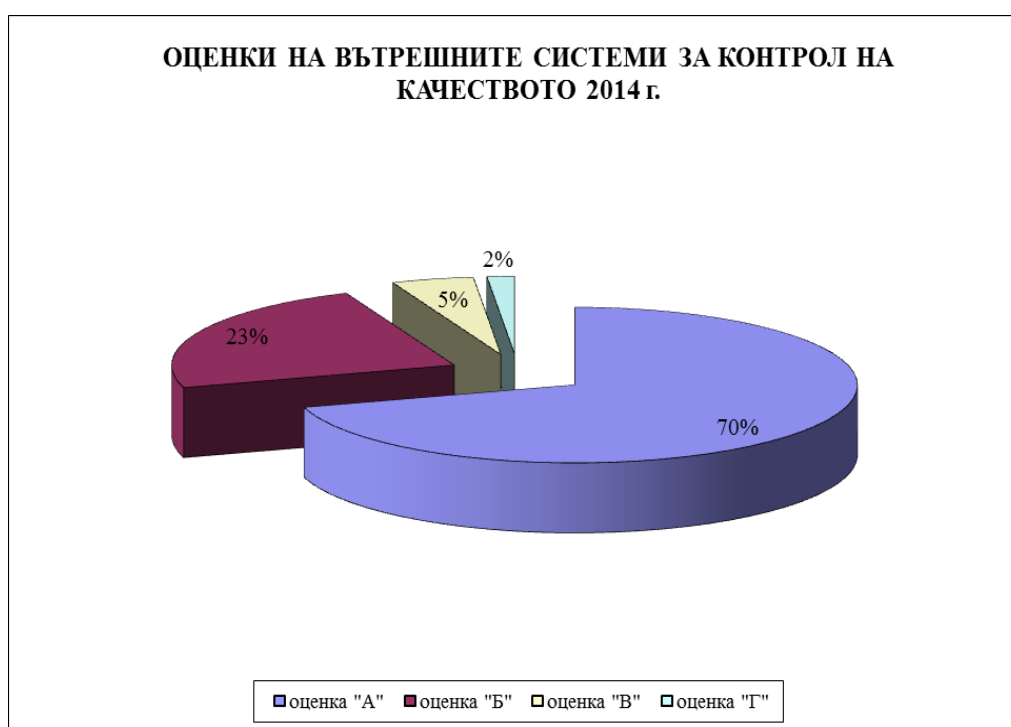
отклонения или неспазване на законови или регулаторни изисквания. А наличието на горепосочените пропуски и несъответствия поставя под съмнение качеството на изпълнение на прегледите за контрол на качеството на такива ангажименти.

3.2.2.2. Оценка на одиторските практики с оглед изграждане и функциониране на вътрешните системи за контрол на качеството.

При проверките относно изграждане и функциониране на вътрешните системи за контрол на качеството в практиките на регистрираните одитори и СОП са дадени следните оценки:

- с оценка „А“ са 45 от проверените практики, или 70 на сто;
- с оценка „Б“ са 15 от проверените практики, или 23 на сто;
- с оценка „В“ са 3 от проверените практики, или 5 на сто;
- с оценка „Г“ е 1 от проверените практики, или 2 на сто,

като е налице увеличение с 4 на сто на положителните резултати (оценки „А“ и „Б“) спрямо предходната година.

Независимо от това, макар и в изолирани случаи, се констатира сходни пропуски и несъответствия с тези от предходната година – писмените правила и процедури не съдържат критерии по отношение на лицата, извършващи преглед за контрол на качеството; липсва регламентация на цикъла и критериите за избор на ангажиментите за проверка, на процеса на изпълнение на фактическата проверка, както и оценка на недостатъците, установени в резултат от текущото наблюдение; не е достатъчна регламентацията относно продължаване на ангажимент и на взаимоотношения с клиент, в ситуация, при която одиторът получава информация, водеща до отказ на ангажимента от негова страна, ако тази информация му е станала известна на по-ранен етап.

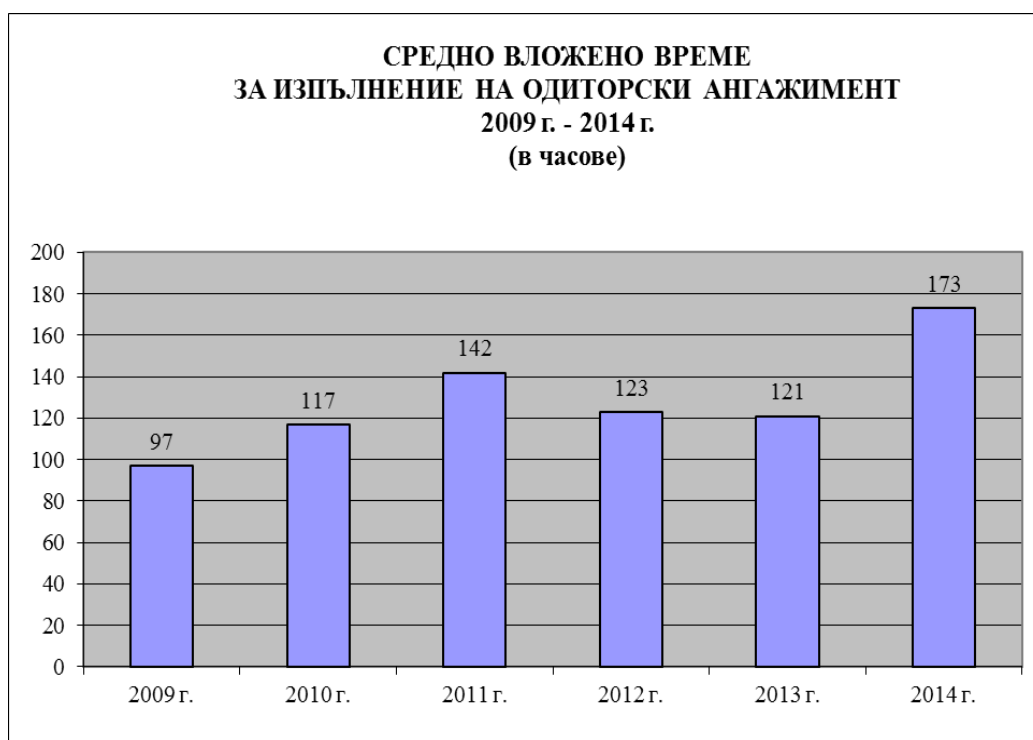
3.2.2.3. Оценка на одиторските практики с оглед адекватност на времевите и човешките ресурси, употребени за изпълнение на одиторските ангажименти съобразно обхвата и сложността им, и адекватност на одиторските възнаграждения.

При проверките за адекватност на времевите и човешките ресурси са дадени следните оценки:

- с оценка „А“ са 57 от проверените практики, или 89 на сто;

- с оценка „Б“ са 6 от проверените практики, или 9 на сто;
- с оценка „В“ са 0 от проверените практики, или 0 на сто;
- с оценка „Г“ е 1 от проверените практики, или 2 на сто.

За изпълнените от проверените регистрирани одитори и специализирани одиторски предприятия през отчетния период 2 630 одиторски ангажмента са вложени общо 455 961 работни часа, или средно 173 часа за един одиторски ангажмент, което е съизмеримо като цяло с това за предходните години. Отчетените в повече часове произтичат от обстоятелството, че през отчетната година в извадката от специализирани одиторски предприятия за проверка влизат 4 от 6-те най-големи одиторски дружества в България. С оглед големината на одитираните предприятия и обема и характера на дейността им, средно за одит от тях се отчитат съществено повече часове средно за един одиторски ангажмент.

При проверките за адекватност на одиторските възнаграждения са получени следните резултати:

- с оценка „А“ са 53 от проверените практики, или 83 на сто;
- с оценка „Б“ са 6 от проверените практики, или 9 на сто;
- с оценка „В“ са 4 от проверените практики, или 6 на сто;
- с оценка „Г“ е 1 от проверените практики, или 2 на сто.

От проверените регистрирани одитори и специализирани одиторски предприятия, извършващи одит на предприятия с дейност от обществен интерес, е предоставена информация, съгласно която общия размер на приходите от одиторски услуги възлиза на 25 405 хил. лв. при средна цена за един работен час в размер на 56 лева, което не се различава съществено от средното за предходните години.

Във връзка с горепосоченото, от страна на КПНРО е изготвена и приета за тестово прилагане Инструкция за оценка адекватността на одиторските възнаграждения за ангажмент.

През отчетната година отново се констатираат подобни пропуски и несъответствия в тази част от дейността на регистрираните одитори като тези, установени през предходните години – пропуски при документиране и отчитане на вложените часове в одит; липса на утвърдени обективни критерии за формиране на цената на предоставяните одиторски

услуги; създаване на предпоставки за нелоялна конкуренция на пазара на одиторските услуги с оферирането на съмнително ниски цени.

Конкретните резултати от извършените проверки по контрол на качеството на дейността на регистрираните одитори и специализираните одиторско предприятия са публикувани на интернет страницата на КПНРО.

3.2.3. Проверки по изпълнение на дадените препоръки за отстраняване на констатираните съществени пропуски и несъответствия

През 2014 г. са извършени 8 самостоятелни проверки по изпълнението на дадените препоръки за отстраняване на пропуски и несъответствия, установени при проверките за контрол на качеството през 2013 г., при които е установено пълно изпълнение.

Конкретните резултати от извършените проверки по изпълнение на дадените препоръки за отстраняване на констатираните съществени пропуски и несъответствия в дейността на регистрираните одитори и специализираните одиторско предприятия са публикувани на интернет страницата на КПНРО.

3.2.4. Разследвания по повод получени в КПНРО сигнали и предложения от заинтересовани лица

Съгласно разпоредбите на чл. 35д, ал. 2, т. 5 от ЗНФО комисията провежда разследвания при получени сигнали за предполагаеми нарушения и предложения от заинтересовани лица, както и в други случаи по своя преценка.

През 2014 г. в КПНРО са постъпили 71 сигнала при 22 през 2013 г., в т.ч. 12 от тях се отнасят до дейността на регистрираните одитори и са свързани с качеството на изпълнение на одиторските услуги и/или с нарушения на етичните изисквания, както и 59 възражения или жалби срещу решения на ИДЕС във връзка с придобиването на правоспособност на дипломиран експерт-счетоводител, респ. регистрирането на независими одитори.

През годината се наблюдава драстично увеличение на сигналите до комисията, основно във връзка с дейността на ИДЕС по отношение провеждане на изпитния процес за придобиване правоспособност. Обобщен анализ на основните причини, както и

предприетите във връзка с това действия от комисията, са посочени в т. 3.1.1 от настоящия отчет.

С оглед значимостта на публичния интерес и тежестта на предполагаемите нарушения, на основание цитираните по-горе разпоредби на ЗНФО, КПНРО се самосезира и взе решения за извършване на разследвания на две одиторски предприятия и един регистриран одитор. Две от разследванията са възложени във връзка с поставянето под особен надзор на ТБ „Корпоративна търговска банка“ АД, а едно във връзка с решенията на ДКЕВР от 19.03.2014 г. за откриване на процедури за отнемане лицензии за извършване на дейността "обществено снабдяване с електрическа енергия" на електроснабдителните дружества, които са извършили през 2013 година прихващане на насрещни задължения към „НЕК“ ЕАД.

В съответствие с действащите Правила за извършване на разследвания по сигнали и предложения до КПНРО, комисията разглежда конкретно всеки внесен сигнал и се произнася с решение. В зависимост от характера и обосноваността на сигнала, тя взема решение за извършване на разследване, за сезиране на съответния орган по компетентност или за прекратяване на производството при липса на данни за нарушение. След разглеждане по същество на постъпилите сигнали, от КПНРО са взети решения за извършването на 15 разследвания на дейността на съответните одитори (вкл. 3 след самосезиране), от които 4 са възложени на СККОУ при ИДЕС.

В изпълнение на горепосочените решения през 2014 г. са извършени общо 15 разследвания, в резултат на които е установено, че 8 от получените сигнали са основателни, а при 4 сигнала фактите не са потвърдени от разследващите екипи.

Основните нарушения, установени при извършените разследвания, са свързани с професионалните стандарти, етичните изисквания и с отчитане на дейността на регистрираните одитори пред ИДЕС. Това включва и обобщените заключения в резултат на разследванията по отношение на ТБ „Корпоративна търговска банка“ АД:

- относно дейността на специализираното одиторско предприятие, одитирало банката през разследвания 5-годишен период:

Ангажиментите за независим финансов одит на годишните финансови отчети на „Корпоративна търговска банка“ АД са изпълнени при наличието на някои съществени пропуски и несъответствия спрямо изискванията на Международните одиторски стандарти във връзка с кредитната дейност на банката.

Констатираните от одитора слабости, противоречащите си или недостатъчни одиторски доказателства, които свидетелстват за непоследователно прилагане на политиките на банката за поддържане на документацията, представляват обстоятелства, за които има основание да бъдат оценени като индикации за евентуална измама и с оглед на това одиторът да преразгледа оценените рискове и да актуализира общата одиторска стратегия и плана за одит.

За придобиването на разумна степен на сигурност одиторът е бил длъжен да поддържа професионален скептицизъм през целия одит, да взема под внимание възможностите за пренебрегване на вътрешния контрол и да отчита факта, че одиторските процедури, които са ефективни за разкриване на грешка, може да не са ефективни за разкриването на измама.

Всички констатирани от одитора факти и обстоятелства, удостоверяващи наличието на съществени пропуски във функционирането на вътрешния контрол, както и индикиращи евентуални измами е следвало да бъдат по-конкретно и изчерпателно докладвани на надзорните органи.

При изпълнение на ангажиментите за независим финансов одит на годишни финансови отчети на банката по отношение на отговорен одитор са били налице заплахи относно спазване фундаменталните принципи за почтеност и обективност и изискването за независимост съгласно Етичния кодекс на професионалните счетоводители, които не са отчетени и оценени като такива.

- относно регистрирания одитор, одитирал множество кредитополучатели на банката, като същевременно е бил член на одитния комитет на кредитната институция:

Разследваният одитор е изпълнил ангажименти по независим финансов одит на ГФО за 2013 г. на проверените дружества, като не е спазил етичните изисквания относно идентифициране на заплахи и съответно прилагане на предпазни мерки по отношение на независимостта и липса на конфликт на интереси съгласно изискванията на Закона за независимия финансов одит и на Етичния кодекс на професионалните счетоводители.

При някои от изпълнените от него одиторски ангажименти, независимо че е определил задълженията като съществена рискова област, той не е документирал извършването на планираните процедури и не е събрал достатъчни и уместни одиторски доказателства за проверка и потвърждение на задълженията, като не е спазил и изискването на професионалните стандарти да поддържа професионален скептицизъм през целия одит.

При разследването във връзка с прихващане от електроснабдителни дружества на техни насрещни задължения към „НЕК“ ЕАД не са установени пропуски и несъответствия в дейността на одитора, заверил финансовия отчет за 2013 г. на единственото такова електроснабдително дружество.

Във връзка с резултатите от проведените разследвания комисията направи своите заключения и поуки:

1. Следва да се създаде аналитично звено за оценка на риска и наблюдения на пазара на одиторските услуги с цел подпомагане и по-ефективно осъществяване на надзорната дейност, както и поради спецификите и сложността на новите изисквания на европейското законодателство по отношение извършването на проверките за контрол на качеството на дейността на регистрираните одитори.

2. Следва в максимална степен да се въведе рисково-базирания подход при осъществяването на надзорната дейност, вкл. и след извършването на необходимите за това законодателни промени.

3. С цел постигане на по-голяма ефективност на надзора и минимизиране на риска, следва да се увеличи честотата на инспекциите (ежегодно) на одиторите от „Голямата четворка“, като се планират тематични и фокусирани в значими, високо рискови и структуроопределящи индустрии – банков сектор, енергетика и др.

4. Следва да се прилага диференциран подход при проверките на големи и малки практики. По този начин инспекциите ще са по-ефективни и по-полezni за обществото, защото по-големите одиторски фирми одитират големите и системни предприятия, съответно проверката на качеството на дейността им от друга страна изисква повече времеви, човешки и финансови ресурси. В тази връзка е необходимо и съответното допълнително финансово осигуряване на надзорната дейност.

5. Необходимо е по-добро и ефективно взаимодействие с другите надзорни органи, особено с Българска народна банка и Комисия за финансов надзор.

6. Необходимо е и промяна на законодателството в частта за налагане на административните наказания – в съответствие и с новото европейско законодателство следва размерът на глобите и имуществените санкции да се определя като процент от реализирания оборот на одитора за последната изтекла финансова година.

С оглед на горепосоченото, основният приоритет на КПНРО през 2015 г. ще бъде в посока промяна на законодателството в областта на независимия финансов одит с цел въвеждане изискванията на новата европейска правна рамка. Това от своя страна ще доведе и до повишаване доверието на инвеститорите и всички заинтересовани лица в достоверността на финансовите отчети, до повишаване информираността на потребителите на финансовата информация след въвеждането на по-разширени одиторски

доклади за предприятията от обществен интерес, както и до намаляване концентрацията на пазара на одиторски услуги.

Комисията се е произнесла с решения по всички постъпили през 2014 г. сигнали, както и по отношение на резултатите от приключените по тях разследвания.

По отношение сигналите, отнасящи се до дейността на ИДЕС, са извършени необходимите проверки, вкл. 3 тематични проверки, и са дадени съответните препоръки за подобряване на организацията и по-нататъшното усъвършенстване на правилата и процедурите.

В законово определения срок подателите на сигналите са информирани писмено за предприетите от КПНРО действия по компетентност, за резултатите от проведените разследвания и съответно за решенията на комисията.

Конкретните резултати от извършените разследвания относно дейността на регистрираните одитори и специализираните одиторско предприятия са публикувани на интернет страницата на КПНРО.

3.2.5. Административно-наказателна дейност

Във връзка с констатирани при плановите проверки съществени пропуски и несъответствия спрямо законовите изисквания са съставени 10 акта за установяване на административни нарушения, по които председателят на комисията е издал 10 наказателни постановления, с които са наложени глоби и имуществени санкции на съответните нарушители.

Във връзка с констатираните при разследванията съществени пропуски и несъответствия спрямо законовите изисквания са съставени 16 акта за установяване на административни нарушения, по които председателят на комисията е издал 16 наказателни постановления, с които са наложени глоби и имуществени санкции на съответните нарушители, като на един регистриран одитор е наложено наказание лишаване от правото да извършва независим финансов одит на финансови отчети за срок от две години.

IV. МЕЖДУНАРОДНО СЪТРУДНИЧЕСТВО

През отчетната 2014 година българският одитен регулатор продължи ползотворното си сътрудничество както със съответните компетентни органи на страните членки на Европейския съюз, така и с тези на световно ниво. Представители на комисията взеха участие в редица международни срещи, което допринесе за по-ефективната работа на комисията и за разширяване на международното сътрудничество. Основно внимание беше отделено на работата, свързана с новото одитно законодателство и по-конкретно с влизането в сила на новия Регламент (ЕС) № 537/2014/ЕС на ЕП и на Съвета и на Директива 2014/56/ЕС на ЕП и на Съвета за изменение на Директива 2006/43/ЕО.

През 2014 година всички одитни регулатори на национално ниво имаха ключова роля при изготвяне на новите текстове в европейското законодателство. В продължение на целия период възникваха редица практически въпроси на европейско ниво относно транспонирането на Директивата и Регламента, които бяха задълбочено разглеждани и дискутирани на организираните международни срещи и по-специално в новосъздадената работна група по транспониране на новото европейско законодателство в областта на независимия финансов одит.

През 2014 година се проведеха няколко срещи на работната група по транспониране на новото европейско законодателство в областта на независимия финансов одит, на които се дискутираха въпроси, свързани с процеса на транспониране на новата европейска правна рамка в законодателството на всяка държава членка на ЕС. Представители на комисията активно участваха в дискутирането на основните въпроси свързани с надзора и делегирането на задачи, санкции, независимост на регистрираните одитори и одиторски дружества, назначаване на задължителни одитори, забрана за

предоставяне на услуги извън одита от одитор или одиторско дружество, които извършват задължителен одит на предприятия от обществен интерес и редица други.

През 2014 година КПНРО тясно си сътрудничи с представителите на независимите одитни регулатори от Групата за инспекции на европейските органи за публичен надзор (EAIG), като участва в стартирането на нов проект „Обща методология за извършване на проверки“. Целта на този проект е да се повиши качеството на одита и да се хармонизират проверките на одиторските дружества в цяла Европа. Тази методология се разработва въз основа на Директива 2014/56/ЕС и на МСКК1.

На проведените срещи с Групата за инспекции на европейските органи за публичен надзор бяха засегнати специфични въпроси относно актуализирането на международните одиторски стандарти и беше обменена информация със Съвета за международни стандарти за одит и изразяване на увереност (IAASB) и Съвета за международни етични стандарти за счетоводителите (IESBA) относно проектите, по които работят Съветите и по-конкретно за стратегията на Съвета за международни стандарти за одит и изразяване на увереност за периода 2015 г. – 2019 г. и работната програма за периода 2015 г. – 2016 г.

За обогатяване на познанията и за разширяване обхвата на контактите с представители от различни юрисдикции в световен мащаб, както и за развиване на опита при осъществяване на надзорната дейност над регистрираните одитори, допринесе и Осмият работен семинар за инспекции на Международния форум на независимите одитни регулатори (IFIAR), който се проведе през март 2014 година. Подложени бяха на подробни дискусии теми, свързани с рисково-базирания подход при извършване на инспекции; извършване на инспекции на одиторски ангажимент на банки; същественост на констатациите и дисциплинарни действия; тематични инспекции и инспекции на малки и средни одиторски фирми и още други актуални въпроси.

Направените обобщения и заключения от работния семинар бяха подложени на по-разширена дискусия и представени на пленарното заседание на IFIAR през април 2014 година, което имаше изключителен принос за обмяната на опит между членовете, обсъждане на световното развитие в областта на одита и измененията в Работния план за периода от 2013 до 2015 година, който насърчава да се работи в посока изследване измерителите за качество на одита, а именно: развитие на рамката за обединение и анализиране на данните, придобити в резултат на наблюдения на вътрешно системния мониторинг на качеството; повишаване на значението на идентифицирането и адресирането на ключови въпроси във връзка с качеството и наблюдение на прогреса, осъществен от мрежите във връзка със съвместното подобряване на въпросите, свързани с качеството на одита.

В края на 2014 година комисията организира работен семинар с представители на Института на дипломираните експерт-счетоводители на Англия и Уелс (ICAEW), с участието на инспекторите и служителите на комисията, с цел обмяна на опит и добри практики във връзка с новото одитно законодателство. Основно внимание се отдели на дефиницията за „предприятие от обществен интерес“, на независимостта на одиторските фирми, на изискванията относно съдържанието на одиторския доклад, правомощията за налагане на санкциите, за предоставянето на услуги извън одита, продължителността на одиторския ангажимент и ротацията на одиторите. Оформи се интерактивна дискусия, която съдейства за получаването на конструктивни мнения от опита на института, които ще бъдат взети предвид в дискусии относно промяната на националното законодателство в сферата на надзора над регистрираните одитори.

КПНРО продължи активно участието си в общата електронна база данни с констатации от извършени инспекции на европейските органи за публичен надзор, която има за цел обмен на информация между европейските одитни регулатори. През годината комисията предостави съответната информация от констатациите, направени при изпълнение на плана за контролната дейност на КПНРО.

V. ПУБЛИЧНОСТ И ПРОЗРАЧНОСТ НА ДЕЙНОСТТА

Чрез своевременното актуализиране на информацията за дейността на КПНРО на интернет страницата на комисията, публикациите в специализираните издания и участия в конференции, комисията и през 2014 година продължи да осигурява достатъчна публичност и прозрачност на дейността си при спазване изискванията на европейското и българското законодателство. Същите задължават членовете на комисията и служителите от администрацията ѝ да запазват конфиденциалност на информацията, станала им известна при или по повод осъществяването на дейността си, освен в случаите предвидени в закона.

Своевременно по тематични направления се актуализира информацията на интернет страницата на КПНРО.

През 2014 г. комисията разшири дейността си в областта на публичността и прозрачността, като продължи да изпълнява дейностите в рамките на сключения Рамков договор за сътрудничество с Университета за национално и световно стопанство. Като част от сътрудничеството с УНСС успешно завърши провежданото практическо обучение на студенти в рамките на програма „Студентски практики“. През декември 2014 г. съвместно от комисията и университета беше организирана съвместна Кръгла маса на тема „Европейското законодателство за независим финансов одит“.

Представители на КПНРО участваха в съвместно заседание с Управителния съвет, Съвета по контрол на качеството на одиторските услуги, Контролния съвет и Съвета по професионална етика при професионалната организация. По време на заседанието представителите на ИДЕС бяха информирани за резултатите по усъвършенстване на инструментариума за по-ефективен контрол върху качеството на одиторската дейност, както и с приетия от КПНРО Стандарт за прилагане на рисково-базирания подход при определяне на извадката от одиторски ангажименти за преглед. Основна тема на обсъждането между представителите на КПНРО и на ИДЕС беше изработването и прилагането в практиката на обективни критерии за оценка адекватността на времевите и човешки ресурси, вложени от регистрираните одитори при изпълнението на поетите от тях ангажименти за независим финансов одит. От страна на комисията са представени изследванията по отношение на определяне на статистическите граници на времето за независим финансов одит по икономически отрасли, както и за определяне на корелационни връзки между вложените часове за одит и определени фактори.

През отчетния период не са постъпвали за разглеждане искания за достъп до обществена информация, пряко свързана с документи или информация на регистрираните одитори или техните клиенти, но са постъпили запитвания от външни лица, ползващи услуги по независим финансов одит, по повод провеждането на обществени поръчки за възлагане на тези услуги и във връзка с контрола на качеството на дейността на регистрираните одитори.

През 2015 г. комисията предвижда да продължи да осъществява дейността си публично и прозрачно, съобразявайки се със задължението за неразкриване на информацията, представляваща професионална тайна.

Предстоят дискусии по въпросите за публикуване на информация за наложените на регистрираните одитори административни наказания – възможност, предоставена на държавите членки с приетия Регламент на Европейския парламент и на Съвета относно специфични изисквания по отношение на задължителния одит на предприятия от обществен интерес.

От горепосоченото следва, че КПНРО осигурява достатъчна степен на информираност за нейната роля в обществото.

VI. ПРИОРИТЕТИ В ДЕЙНОСТТА НА КПНРО ЗА 2015 ГОДИНА

Основните приоритети на КПНРО през настоящата година са свързани основно с институционалното укрепване и развитие на надзорния орган, както и имплементиране на новото европейско законодателство в областта на независимия финансов одит.

В тази връзка и с оглед значимостта на предприятията от обществен интерес, произтичаща от мащаба и сложността на тяхната стопанска дейност или от нейния характер, **от първостепенно значение е изготвянето на проект на нов закон за независимия финансов одит**, съответстващ на изискванията на Регламент (ЕС) № 537/2014 на ЕП и на Съвета относно специфични изисквания по отношение на задължителния одит на предприятия от обществен интерес, както и в Директива 2014/56/ЕС за изменение на Директива 2006/43/ЕО относно задължителния одит на годишните счетоводни отчети и консолидираните счетоводни отчети.

На следващо място, с оглед повишаване качеството на одита и с цел да се хармонизират проверките на одиторските дружества в цяла Европа, **съществена част от усилията на комисията ще бъдат насочени и към изготвянето и прилагането на „Обща методология за извършване на проверки“** в тясно сътрудничество с представителите на независимите одитни регулатори от Групата за инспекции на европейските органи за публичен надзор (EAIG).

С цел разширяване прилагането на рисково-базирания подход в контролната дейност на комисията **се предвижда разработването на методология за фокусиране на проверките по отношение на конкретни рискови области в дейността на одитираните предприятия**, вкл. извършването на ежегодни планови тематични проверки. Освен това предстои **въвеждане в практиката на приетата за тестване Инstrukция за оценка адекватността на одиторските възнаграждения за ангажимент**.

С оглед изводите и оценките на резултатите от проведените разследвания през годината, **комисията ще работи за прилагане в максимална степен на рисково-базирания подход при осъществяването на надзорната дейност**, вкл. и след извършването на необходимите за това законодателни промени. Към настоящия момент прилагането на този подход е регламентирано основно при избора на одиторски ангажименти за проверка, като са налице потенциални възможности за използването му при подбора на одиторски практики за проверка, както и по отношение проверката на конкретни области от изпълнението на одиторските ангажименти. Във връзка с това от КПНРО следва да **бъде създадено и аналитично звено за оценка на риска и наблюдения на пазара на одиторските услуги** с цел подпомагане и по-ефективно осъществяване на надзорната дейност, съответно достатъчност на финансовите ресурси на комисията.

С въвеждането на изискванията в българското законодателство на Регламент на (ЕС) № 537/2014 г. задължение на България ще бъде да извършва мониторинг на пазара на одиторските услуги, предоставяни на предприятията от обществен интерес. Това ще включва и оценка на рисковете, произтичащи от проблеми с качеството на одита, нивата на концентрация на пазара, резултатите от дейността на одитните комитети, както и приемане на мерки за смекчаване на рисковете. С цел изпълнение на произтичащите от това задачи, **ще бъдат предприети действия за разработване на съответния инструментариум и методология за наблюдение и анализ**. Затова за КПНРО ще бъде приоритет събирането и анализа на необходимата информация за пазара на одиторски услуги, още повече, че към настоящия момент не са налице разработени указания, насоки или други конкретни изисквания от страна на Европейската комисия.

VII. ПРИЛОЖЕНИЯ

1. Органиграма.
2. Справка за изпълнение на бюджета на КПНРО за 2014 г.

КОМИСИЯ ЗА ПУБЛИЧЕН НАДЗОР НАД РЕГИСТРИРАНИТЕ ОДИТОРИ

О Р Г А Н И Г Р А М А

СПРАВКА

ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕТО НА БЮДЖЕТА ЗА 2014 ГОДИНА

(В ХИЛ. ЛВ.)

ПАРАГРАФ ВИД РАЗХОД	БЮДЖЕТ 2014	УСВОЕНИ СРЕДСТВА 2014	ОСТАТЪК 31.12. 2014 г.	ИКОНОМИЯ (в проценти)
1	2	3	4	5
			(к. 2 - к. 3)	
§ 01 Заплати и възнаграждения на персонала, нает по трудови и служебни правоотношения	580	578	2	0,34
§ 02 Други възнаграждения и плащания за персонала	81	81	0	0
§ 05 Осигурителни вноски за работодатели	162	161	1	0,62
§ 10 Издръжка	251	238	13	5,18
§ 52 Придобиване на ДМА и основен ремонт	16	16	0	0
§ 53 Придобиване на НМДА и основен ремонт	1	1	0	0
§ 46 Членски внос	18	18	0	0
О Б Щ О:	1 109	1 094	16	1.44